

Ned i litteraturen

Et undervisningsforløb af
Amanda Lundberg Kelly

CARLSEN *Ekstra*

carlsensekstra.dk

Hvad skal du lære?

I forløbet lærer du at

- bearbejde en tekst som helhed, også med den tekst, som ligger ud over brødteksten.
- beskrive og forstå en karakter ud fra de forhold karakteren er i – både mentalt og fysisk.
- forstå den tid du selv lever i (din samtid) gennem dit arbejde med en fiktiv karakter i et realistisk miljø.
- forstå dig selv og dit samspil med din samtid bedre ved at læse fiktion og perspektivere det, du har læst til ikke fiktive tekster.

Hvordan skal du arbejde?

I forløbet her skal du både arbejde **alene**, med en **læsemakker** og med en **læsegruppe**. Du vil også skulle diskutere romanen og din forståelse af den med hele klassen.

Til at hjælpe dig med at holde styr på **personer, handling og konflikter**, skal du undervejs udfylde en **LÆSEGUIDE**, og du skal lave dit eget noteark, som du vil blive bedt om at notere i løbende.

Undervejs i forløbet støder du måske på nye danskfaglige begreber, som du ikke kender. I skal sammen i klassen lave en liste, som I hænger op, hvorpå i løbende kan skrive de begreber, I støder på.

Hjælp hinanden med at huske både at udfylde listen, men også løbende at vende tilbage til begreberne, så de bliver en aktiv del af dit danskfaglige ordforråd.

Du kommer til at arbejde på teksten på mange forskellige måder – både mundtligt, skriftligt og kreativt skabende.

Før du læser romanen, skal du pejle dig ind på, hvad dine forventninger til teksten er. Her får du hjælp af romanens **paratekst**, altså al den tekst, som ikke er selve romanens brødtekst..

Mens du læser romanen, skal du udfylde en **LÆSEGUIDE**, som hjælper dig med at holde styr på det, du læser og samtidig hjælper dig til at tage stilling til handlingen og konflikterne.

Der vil også være mulighed for at arbejde med små opgaver undervejs, som hjælper dig til både at forstå og sætte ind i romanens temaer. Begyndelsen af bogen læser du sammen med din **klasse**. Resten af bogen læser du enten med en **læsemakker** eller **alene**.

Efter du har læst romanen, du dykke ned i de temaer, som romanen vil fortælle os om. Det skal du gøre ved at arbejde med romanens personer, deres relationer og konflikter – særligt de indre. Du skal tage stilling til miljøets betydning for personerne og temaerne, og du skal fokusere på, hvad romanen vil fortælle os om den tid, den er skrevet i.

Du skal også forholde romanens fiktive problemstillinger til virkelige problemstillinger og sætte dig selv og dine egne holdninger i spil.

Rigtig god fornøjelse!

FØR DU LÆSER

Romanens paratekst

Inden du går i gang med bogens brødtekst, skal du orientere dig i bogens paratekst.

Parateksten er al den tekst, som er omkring bogens brødtekst. Det er både titel, for- og bagside, det er flapperne, det er anmeldelser, forord, kapitel-titler og det er booktrailereren.

Man kan inddele paratekster i **peritekster**, som er parateksterne *i selve bogen* og i **epitekster**, som er den del af parateksten, som er *uden for bogen*.

Læsemakker

Periteksten

- Se på bogens forside og titel – beskriv for hinanden, hvad I ser. Læs derefter beskeden fra Josephine, som er bogens hovedperson, på forsideflappen og tal så sammen om, hvad I tror, bogen handler om.
- Hvert kapitel indledes med et udsnit af Josephines Week Calender. Vælg 3-4 udsnit ud og tal sammen om, hvad I mener, de fortæller jer om Josephine. Og tal derefter om, hvilken effekt det har at indlede hvert kapitel på denne måde.

Klassen

Epiteksten

- Se sammen booktrailereren og tal sammen om, hvilken stemning I mener, trailereren giver.
- Se så trailereren igen og stil skarpt på de forskellige effekter, der er brugt til at skabe denne stemning.

Prologen

En **prolog** er en slags forord, som skal lede læseren ind i teksten og/eller give nyttig viden til resten af bogen. Forfatteren Ditte Wiese har valgt at give os noget baggrundsviden om Josephine og hendes familie i prologen, som også er et *flashback* i en ellers kronologisk fortalt roman.

Alene

- Læs prologen inde i dig selv
- Noter i dit notemark følgende
  - Hvilken situation bliver beskrevet i prologen?
  - Hvem møder vi?
  - Giv en kort beskrivelse af de 3 personer, du tror er vigtigst. Husk at du skal ned i teksten for at underbygge din beskrivelse
  - Vælg til sidst 3 sætninger ud, som, du tror, er relevante for den roman, du skal i gang med at læse. Måske er det nødvendigt at skimme prologen igen.

Opsamling

Klassen

- Gennemgå sammen i klassen det arbejde, I hver især har lavet med prologen.
- Tal til sidst om bogens titel *Og så drukner jeg ...* Hvad tænker I om denne titel ift. de tanker, I har gjort jer om bogens handling og personer.
- Opdater til sidst jeres fælles liste med de danskfaglige begreber.

Nu er du klar til at læse ...

MENS DU LÆSER

Mens du læser romanen, skal du notere observationer og tanker i din **LÆSEGUIDE**. Du behøver ikke notere efter hvert kapitel, men i stedet skal du selv tage stilling til, hvornår du mener, det er relevant at lave en note.

I **LÆSEGUIDEN** skal du notere

- De personer du møder og lidt noter om dem. Det kan både være en indre og en ydre beskrivelse.

- De konflikter du præsenteres for. Det kan både være indre og ydre konflikter.
- Romanen er udgivet i 2019, og den beskriver samtiden. Noter når du møder tegn på, at romanen forgår omkring 2019.
- Når du læser tekst med kursiv, skal du skrive denne ind i din læseguide.
- De tanker og spørgsmål, eller ting du har undret sig over undervejs.

EFTER DU HAR LÆST

Læsegrupper/klassen

Inden du skal i gang med at analysere og fortolke romanen, skal du sammen med din klasse samle op på noget af det, du har læst.

Diskuter først følgende i læsegrupper og saml så op i klassen.

I jeres opsamling til sidst skal alle grupper komme med et par tanker og undringer, som de har diskuteret.

- Hvem er de vigtige personer i romanen? Hvorfor er de vigtige?
- Hvor er vi henne?
- Hvilke konflikter bliver vi præsenteret for?
- Hvilke tanker, spørgsmål og undringer har du haft undervejs?

Fokus på personer og relationer

I dette arbejde med personer, skal I sammen i grupper se på personernes fysiske og psykiske karakter, deres indbyrdes relationer og om de gennemgår en udvikling i løbet af romanens forløb.

Derudover skal I, men inspiration i eventyranalysen, se på om personerne er *hjælper* eller *modstandere* i "projekt Josephine".

Hver gruppe skal lave en beskrivelse af Josephine og en af de andre karakterer – Oliver, Miriam, Josephines forældre, Elliot og Sebastian.

Det er vigtigt, at I er tekstnære i jeres beskrivelse, så brug jeres **LÆSEGUIDE** flittigt.

Undersøg, hvordan teksten er bygget op.

Læsegrupper

I jeres beskrivelse skal indgå

- Ydre beskrivelse

- Indre beskrivelse
  - hvordan har hun det?
  - hvordan opfører hun sig?
  - hvad er vigtigt for hende?
  - hvem har hun relationer til og hvilken type relation er det?
  - gennemgår hun en udvikling i løbet af bogen?
  - er han/hun en hjælper eller en modstander i romanen?
(indtænk her den del af teksten som står i kursiv)

Normalt når man arbejder med isbjergsmodellen i dansk, bruger man den til at se på, hvad der står *på* og *mellem* linjerne. Altså til at klarlægge, hvad forfatteren fortæller os direkte, og hvad han/hun vil have, vi selv skal regne ud. Denne tanke kan overføres til Josephine.

Læsegrupper

I hver gruppe skal I lave en isbjergsmodel, hvor den del af isbjerget, som er *over* vandet, er det Josephine viser og fortæller om verden, og det som ligger *under* vandet, er det, hun egentlig indeholder. I skal finde konkrete eksempler i bogen.

Klassen

Hver gruppe præsenterer nu sit arbejde for klassen. Når I er færdige med præsentationerne, vender I tilbage til listen med danskfaglige begreber, og skriver de begreber på, I har brugt i denne opgave.

Fokus på miljø

Læsemakker/læsegrupper

- Find konkrete eksempler i romanen, som viser hvilket miljø vi befinder os i. I skal både undersøge det fysiske og det psykiske miljø.
- Diskuter derefter, om I mener, det er relevant at se på miljøet i denne roman? Hvorfor/hvorfor ikke?
- Tror I, Josephines liv er defineret af det fysiske/psykiske miljø, hun er vokset op i, eller ville hun kæmpe med de samme problemer, hvis miljøomstændighederne havde været anderledes?

I skal til sidst finde sammen med en anden læsemakkergruppe og dele det, I er kommet frem til.

Teksten i kursiv

Romanen er fortalt af en *førstepersonsfortæller*, og vi får løbende at vide, hvad Josephine tænker og føler. Det er faktisk som om, Josephines egne tanker taler til hende. Det er den del af teksten, som står i kursiv, og som du har noteret i din **LÆSEGUIDE**.

Alene

(tag noter i dit noteark)

- Beskriv de kursiverede tekstbidder fra din **LÆSEGUIDE** med ti adjektiver.
- Hvem er det, der siger disse ting til Josephine? Og hvorfor taler stemmen på denne måde?
- Tænk over, om du nogensinde selv har oplevet en stemme inden i? Hvordan talte denne til dig?
- Vælg tre kursiv-tekstbidder ud og omskriv dem, så de i stedet for at tale Josephine ned, taler hende op.

Klassen

- I skal nu samle op på opgaven om teksten i kursiv i klassen.
- Tal afslutningsvis om, om I tror, man selv kan være med til at styre sådan en stemme?

Samtidsroman

Klassen

- Bestem sammen, hvilke temaer, I mener bliver behandlet i romanen. Som I nok ved, er temaer og handlingen ikke det samme. Temaerne er det, som handlingen vil fortælle os noget om.

Læsemakker

- Undersøg begrebet *samtidsroman* på nettet – og lav herefter en definition af en samtidsroman med jeres egne ord. Noter i jeres noteark.
- Diskuter om I mener, at *Og så drukner jeg ...* er en samtidsroman. I skal naturligvis komme med eksempler fra teksten – jeres læseguide kan være en hjælp.
- Diskuter til sidst, hvad I mener forfatteren Ditte Wiese vil fortælle os om vores samtid.

Vores samtid

Der er meget fokus på, at mange unge i dag er pressede. Flere mener, det er vores uddannelseskultur, et øget forventningspres fra samfundet og de sociale medier, som der med til at skabe dette pres.

Som perspektivering til Ditte Wieses fiktive fortælling om Josephine og det pres hun oplever fra både sig selv og den verden, hun lever i, skal I nu dykke ned i ikke-fiktion om samme emne.

Klassen

- Læs sammen artiklen “Langt flere børn er stressede og deprimerede” fra bladet Folkeskolen: <https://www.folkeskolen.dk/649099/langt-flere-boern-er-stressede-og-deprimerede>
- Opsummer, når I har læst artiklen, de vigtigste pointer – husk også at se på tekstens peritekst.

Læsemakker

Der er mange bud på, hvorfor flere unge føler sig stressede i dag i forhold til fx10 år siden. Mange forskere forsker i lige netop dette, der bliver lavet mange undersøgelser og skrevet mange rapporter.

- Lav en liste over de 6 faktorer, I mener, kan medvirke til at unge i dag føler sig stressede.

Læsemakker

Du skal nu læse en artikel fra Videnskab.dk fra 2017, som samler en del af denne forskning og kommer med 6 bud på, hvorfor denne udvikling er sket.

<https://videnskab.dk/kultur-samfund/derfor-bliver-flere-unge-stressede>

- Læs sammen artiklen. Stop undervejs op og tal om, hvad I læser.
- Sammenlign de seks punkter i artiklen med de seks faktorer, I selv kom frem til.
- Sammenlign de seks punkter med de temaer Ditte Wiese tager op i *Og så drukner jeg ...*
- Artiklen er fra 2017 – tror I noget har ændret sig i løbet af de sidste år?
- Tal afslutningsvis om, hvordan I mener, man kan undgå, at de forskellige faktorer kan føre til stress. Kan jeres venner/klasse/skole være med til at undgå, at I kommer til at føle dette pres i fremtiden?
- Saml op på dette sidste spørgsmål i **klassen**

Som afslutning på arbejdet med *Og så drukner jeg...* skal du lave tre opgaver.

En opgave, skal du lave sammen med din klasse, en skal du lave i en gruppe og den sidste skal du lave selv.

Ungdomspanel

Klassen

I både radioprogrammer, magasiner, på Youtube og i TV er der unge, som giver råd til andre unge. Fx i *Tværs på P3*, hvor unge diskuterer problemstillinger, som er relevante for unge. Tværs programmerne kan findes som podcast.

I skal nu i klassen lave et ungdomspanel, hvor I giver råd til andre unge.

- I skal begynde med, at alle skriver et spørgsmål på en lille seddel, som I mener er relevant at få diskuteret af andre unge. Når I alle har skrevet et spørgsmål, samles alle sedlerne sammen.
- Lav nu et ungdomspanel i klassen. I panelet sidder 4-5 paneldeltagere og der er en vært/ordstyrer. I kan sagtens skiftes til at være i panelet.
- Værten trækker nu en seddel og læser den op, og panelet diskuterer spørgsmålet. Det er ok at være uenige, men husk den gode tone.

Gruppeopgave

Læsegrupper

I kan i jeres læsegrupper vælge en af nedenstående opgaver:

#1 - at være perfekt

I skal sammen skabe to figurer:

- Den ene figur skal være indbegrebet af, hvad I mener, samfundet i dag mener er perfekt. I kan sagtens tænke i udseende, men det vigtigste er, at I får beskrevet figurens egenskaber.
- Den anden figur, I skal lave, er ud fra, hvad I i gruppen mener er perfekt. Her skal I ligesom med den anden figur tænke mere i egenskaber end i udseende.
- I skal vælge en god form til at beskrive jeres to figurer, så I nemt og inspirerende kan præsentere klassen for jeres arbejde. I må meget gerne tænke kreativt. Som afslutning på jeres præsentation, skal I samle op på ligheder og forskelle på de to figurer.

#2 – interview

- I skal sammen i gruppen lave et interview med Josephine, som finder sted 2 år efter *Og så drukner jeg...* slutter. I skal blive enige om 5 spørgsmål, som I ville have lyst til at stille Josephine, og tale jer frem til, hvad I mener, hun ville svare. I skal vise interviewet som et rollespil for klassen.

#3 – booktrailer

Den booktrailer forlaget har lavet til romanen, tager udgangspunkt i en passage i bogen, hvor Josephine føler hun drukner. Dette vises både med tekst, musik og billeder.

Men hvordan ville booktrailereren se ud, hvis den var lavet over bogens sidste kapitel?

- Lav denne nye trailer og vis den for klassen.

Individuel skriftlig opgave

Alene

Du skal afslutningsvis skrive en opgave, som knytter sig til det arbejde, du har lavet med romanen. Du kan vælge en af de tre følgende opgaver:

#1 – dimissionstale

På side 206–208 holder Josephine sin dimissionstale på gymnasiet. Hun har skrevet en tale hjemmefra, men det er ikke den tale, hun holder. En dimissionstale kan handle om mange ting og have mange former.

Du kan researche lidt på nettet, hvis du har behov for det. For du skal nu skrive din egen dimissionstale.

- Forestil dig, at du holder skolens elevtale til dimissionen. Hvad vil du sige til dine kammerater og deres familier?

Din tale må max. fylde 1 side, og den skal afleveres til din lærer.

#2 – debatindlæg

Du har i dit arbejde med romanen også læst artikler om, hvordan unge føler et stigende pres for at præstere.

- Du skal skrive et debatindlæg, hvor du beskriver, hvordan du oplever, det er at være ung i 2019. Du skal forestille dig at dit indlæg skal

bringes i netavis. Du skal give dit debatindlæg en fængende rubrik. Er du i usikker på debatindlægsgenren, skal du undersøge den, før du går i gang.

Dit debatindlæg skal afleveres til din lærer.

#3 – fiktionstekst

Du skal skrive fiktionstekst ud fra de temaer, du har læst om i *Og så drukner jeg...* Du kan fx skrive kortprosa, et digt eller en kort novelle. Det er dog meget vigtigt, at du kender den genre, du skriver, så du er tro mod dens træk.

Din tekst må max. være 2,5 sider. Din tekst skal afleveres til din lærer.